

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, rozhodl samosoudkyní Mgr. Karolínou Tylovou, LL.M. v právní věci žalobce I.N., bytem ■■■, právně zastoupeného Mgr. Janem Zrnovským, advokátem, se sídlem Revoluční 66, Liberec 4, proti žalované České správě sociálního zabezpečení, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne ■■■, č. j. ■■■,

t a k t o :

- I. **Žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne ■■■, č. j. ■■■ se zamítá.**
- II. **Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**
- III. **Mgr. Janu Zrnovskému, advokátovi, se sídlem Revoluční 66, Liberec 4 se přiznává odměna za zastupování žalobce ve výši 2 600 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Ústí nad Labem ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobce domáhal zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalované, kterým byly zamítnuty žalobcovy námitky a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne ■■■, č. j. ■■■. Tímto prvostupňovým rozhodnutím žalovaná zamítla žádost žalobce o přiznání invalidního důchodu pro nesplnění podmínek § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).

Žalobce především namítá, že žalovaná nesprávně zjišťovala splnění podmínky potřebné doby pojištění dle § 40 odst. 2 věty druhé zákona o důchodovém pojištění (10 let v období 20 let před vznikem invalidity) ke dni, kdy u něj došlo ke snížení invalidity na částečnou (26. 1. 2009), nikoli ke dni, kdy vznikla jeho invalidita plná (23. 9. 2004). O nárocích na důchody pro dobu od 1. 1. 2010 se má postupovat podle zákona o důchodovém pojištění změněného zákonem č. 306/2008 Sb. Dle názoru žalobce může žalovaná

v případech, v nichž byla podmínka 10 let z 20 splněna již před 1. 1. 2010, aplikovat analogicky § 69 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, tj. od 1. 1. 2010 invalidní důchod přiznat. I sama žalovaná tímto způsobem zákon č. 306/2008 Sb. vykládá. Na základě nové žádosti podané po 1. 1. 2010 zjišťuje, zda pojištěnec, který ke dni vzniku invalidity spadající do období do 31. 12. 2009 byl starší 38 let, získal potřebnou dobu pojištění 10 let v období 20 let před vznikem invalidity. Pokud je zmíněná podmínka splněna, přiznává od 1. 1. 2010 invalidní důchod. Při rozhodování o těchto žádostech však žalovaná na základě metodického vedení Ministerstva práce a sociálních věcí odmítá podle nové právní úpravy hodnotit i invaliditu a tvrdí, že před 1. 1. 2010 existovaly dva druhy invalidity na sobě zcela nezávislé. Podle názoru žalované je pak třeba získání potřebné doby důchodového pojištění zjišťovat ke dni, k němuž byla uznána invalidita trvající ke dni 31. 12. 2009. Žalobce namítá, že žalovaná novou právní úpravu aplikuje pouze částečně a domnívá se, že v jeho případě měla při rozhodování o invalidním důchodu od 1. 1. 2010 aplikovat nejen § 40 odst. 2 věty druhé o důchodovém pojištění ve znění platném od 1. 1. 2010, ale rovněž § 39 a § 41 odst. 2 tohoto zákona, která zavádějí pouze jednu invaliditu se třemi stupni odlišujícími se svým vlivem na procentní pokles pracovní schopnosti a jeden invalidní důchod se třemi různými výšemi v návaznosti na zmíněné stupně invalidity. Postup žalované považuje žalobce za nelogický, když pro účely rozhodování o dávce důchodového pojištění je jedna z podmínek nároku na ni posuzována podle předchozí právní úpravy, kdežto podmínka druhá podle právní úpravy pozdější, aniž by však pro takový postup bylo v zákoně obsaženo příslušné zmocnění. Odůvodnění napadeného rozhodnutí je dle žalobce nedostatečné, neboť žalovaná odkázala pouze na metodické vedení Ministerstva práce a sociálních věcí. Odůvodnění zamítavého rozhodnutí o veřejném subjektivním právu však musí být opřeno o konkrétní zákonné ustanovení, které přiznání dotčeného práva v konkrétním případě zapovídá. Existuje-li na základě právní normy pochybnost o tom, který její výklad je správný, mělo by být aplikováno obecné právní pravidlo *in dubio pro libertate*. Na základě výše uvedených skutečností se žalobce domnívá, že žalovaná mu měla od 1. 1. 2010 přiznat invalidní důchod, neboť ke dni, kdy vznikla jeho plná invalidita (23. 9. 2004) podmínku potřebné doby pojištění 10 let ve 20 splňuje. Výše jeho invalidního důchodu by pak měla odpovídat stupni invalidity, který u něj existoval ke dni 1. 1. 2010, tj. měl by pobírat invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně. Žalobce proto navrhuje zrušení napadeného rozhodnutí žalované a vrácení věci k dalšímu řízení a rozhodnutí.

V písemném vyjádření k žalobě žalovaná setrvala na závěrech přijatých v napadeném rozhodnutí a navrhla žalobu zamítnout. Zdůraznila, že její postup je v souladu s právní úpravou pojetí invalidity před 1. 1. 2010, kdy existovaly dva druhy invalidity (částečná invalidita a plná invalidita), jejichž vznik se posuzoval samostatně.

Ze správního spisu předloženého žalovanou soud zjistil tyto podstatné skutečnosti.

Rozhodnutím žalované ze dne ■■■ č. j. ■■■ bylo rozhodnuto o žádosti žalobce o přiznání invalidního důchodu tak, že se žádost pro nesplnění podmínek § 56 odst. 1, písm. b) zákona o důchodovém pojištění zamítá. V odůvodnění prvostupňového rozhodnutí bylo uvedeno, že žalobce nezískal potřebnou dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod. V rozhodném období před vznikem invalidity, tj. v době od 26. 1. 1999 do 22. 5. 2009 (poznámka soudu: správně má být uvedeno 25. 1. 2009) získal žalobce pouze 2 roky a 331 dní pojištění. V rozhodném období od 26. 1. 1989 do 25. 1. 2009 získal pouze

7 roků a 312 dnů pojištění. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce námitky, ve kterých uváděl prakticky shodné skutečnosti jako v podané žalobě.

O námitkách rozhodla žalovaná napadeným rozhodnutím tak, že je zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. Žalovaná nejprve konstatovala, že podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Liberec ze dne 11. 9. 2012 v rámci mimořádné kontrolní lékařské prohlídky byl žalobce uznán od 1. 1. 2010 invalidní pro invaliditu druhého stupně dle § 39 odst. 2 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, jelikož z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho pracovní schopnost o 50%, datum vzniku plné invalidity v rámci mimořádné kontrolní lékařské prohlídky bylo stanoveno dnem 23. 9. 2004, datum vzniku částečné invalidity se nezměnilo a zůstalo stanoveno dnem 26. 1. 2009. Žalovaná citovala Čl. II. bod 1 zákona č. 306/2008 dle kterého platí, že o nárocích na důchody, které vznikly před 1. 1. 2010 a o nichž nebylo do tohoto dne pravomocně rozhodnuto, a o přiznání, odnětí nebo změně výše těchto důchodů za dobu před tímto dnem, i když o nich již bylo pravomocně rozhodnuto, se rozhodne podle právních předpisů účinných před tímto dnem. Dále odkázala na stanovisko Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 21. 2. 2013, č. j. 2013/8688-51, ve kterém je uvedeno, že nebyl shledán důvod pro změnu dosavadního výkladu, který byl v dané věci přijat. Ministerstvo práce a sociálních věcí tak potvrdilo správnost postupu žalované v případech, kdy v období před 1. 1. 2010 došlo ke změně částečné invalidity na plnou invaliditu či opačně. V těchto případech se zkoumá splnění alternativní podmínky ke dni vzniku poslední invalidity, která trvala k 31. 12. 2009, a to bez ohledu na to, zda šlo o invaliditu částečnou či plnou. Žalovaná konstatovala, že pokud z důvodu nesplnění podmínky potřebné doby pojištění nevznikl podle právních předpisů účinných před 1. 1. 2010 nárok na plný invalidní důchod a přitom ani částečný invalidní důchod není poskytován, pojištěnec byl ke dni vzniku plné invalidity starší 38 let a ke dni vzniku invalidity splnil podmínku 10 let pojištění v posledních 20 letech, vzniká od 1. 1. 2010 nárok na invalidní důchod třetího stupně. Podmínkou však je, že ke dni 31. 12. 2009 trvala příslušná invalidita a existoval příslušný stupeň invalidity. U žalobce však plná invalidita netrvala ke dni 31. 12. 2009 a nelze tudíž přezkoumat dobu pojištění 10 let v posledních 20 letech před jejím vznikem. Ke dni 31. 12. 2009 byl žalobce částečně invalidní, vznik částečné invalidity byl stanoven na 26. 1. 2009, což je také datum, k němuž je možné alternativní podmínku zkoumat. V období od 26. 1. 1989 do 25. 1. 2009 žalobce získal dobu pojištění pouze 7 roků a 312 dnů. K tomuto datu tedy alternativní podmínka splněna nebyla a žalovaná tak invalidní důchod pro invaliditu prvního (druhého) stupně od 1. 1. 2010 nepřiznala. Žalovaná uzavřela, že dle právní úpravy v § 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, žalobce nesplnil podmínku potřebné doby pojištění v takzvaném rozhodném období před vznikem invalidity, tj. získat aspoň 5 roků doby pojištění v posledních 10 letech před vznikem invalidity, resp. alespoň 10 roků doby pojištění v posledních 20 letech před vznikem invalidity.

Dne 30. 1. 2014 proběhlo ve věci ústní jednání, při kterém žalobce i žalovaný setrvali na svých stanoviscích. Zástupce žalobce zdůraznil sociální dopad napadeného rozhodnutí na žalobce, který má závažné zdravotní obtíže, a nepřiznání invalidního důchodu je tak i v rozporu s dobrými mravy. Návrh na provedení důkazu svědeckou výpovědí žalobce k jeho aktuálnímu zdravotnímu stavu soud zamítl, protože jej považoval pro své rozhodnutí za nadbytečný. Soud při svém rozhodování dle § 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl

v době rozhodování správního orgánu. Podstatou sporu je navíc otázka interpretace právní normy.

Podanou žalobu soud projednal v řízení dle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního s. ř. s. Napadené rozhodnutí a řízení jeho vydání předcházející přezkoumal v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

V projednávané věci je předmětem právního posouzení otázka, zda potřebnou dobu pojištění pro nárok na částečný invalidní důchod u jinak nepochybně částečně invalidního žalobce, u něhož invalidita vznikla před 1. 1. 2010, je nutno dle § 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, ve znění platném od 1. 1. 2010, zjišťovat z období před vznikem jeho plné invalidity, která však netrvala k 31. 12. 2009, nebo z období před vznikem invalidity částečné, která k tomuto datu trvala. Dle § 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, ve znění platném od 1. 1. 2010, se potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem invalidity. U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky.

Soud považuje za důležité nejprve zdůraznit, že zákona č. 306/2008 Sb., přinesl významnou změnu v pojetí invalidity a invalidních důchodů. Před 1. 1. 2010 rozlišovala právní úprava dva druhy invalidit, a to částečnou invaliditu a plnou invaliditu. S tím byla spojena i existence dvou samostatných důchodů, tedy i samostatných nároků na částečný invalidní důchod nebo na plný invalidní důchod. S účinností od 1. 1. 2010 bylo zrušeno dělení invalidity na částečnou invaliditu a na plnou invaliditu a tedy i dělení invalidních důchodů na dva druhy a místo nich byla zavedena jedna dávka – invalidní důchod, jehož výše závisí na zjištěném stupni invalidity, která je třístupňová. To znamená, že zatímco v době před 1. 1. 2010 měla změna invalidity z částečné na plnou a opačně za následek zánik nároku na částečný invalidní důchod nebo plný invalidní důchod, a splnění podmínek nároku na plný invalidní důchod nebo částečný invalidní důchod, tedy i splnění podmínky potřebné doby pojištění, se posuzovalo znovu k datu nově zjištěné plné nebo částečné invalidity, tak v období po 31. 12. 2009 změna stupně invalidity nemá za následek zánik nároku na invalidní důchod, takže není třeba v této souvislosti ani zkoumat, zda jsou splněny podmínky nároku včetně podmínky potřebné doby pojištění.

Obecně v případech časového střetu staré a nové právní normy platí nepravá retroaktivita, tj. od účinnosti nové právní normy se i právní vztahy, vzniklé podle zrušené právní normy, řídí právní normou novou. Vznik právních vztahů, existujících před nabytím účinnosti nové právní normy, právní nároky, které z těchto vztahů vznikly, jakož i vykonané právní úkony, se řídí zrušenou právní normou. Tomu odpovídá i Čl. II bod 1. zákona č. 306/2008 Sb., na který v napadeném rozhodnutí odkazovala žalovaná, který stanoví, že o nárocích na důchody, které vznikly před 1. 1. 2010 a o nichž nebylo do tohoto dne pravomocně rozhodnuto, a o přiznání, odnětí nebo změně výše těchto důchodů za dobu před

tímto dnem, i když o nich již bylo pravomocně rozhodnuto, se rozhodne podle právních předpisů účinných před tímto dnem.

Pokud jde o podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod, činí u pojištěnce ve věku nad 28 let pět roků a zjišťuje se v zásadě z posledních deseti let před vznikem invalidity. Kromě toho byla s účinností od 1. 1. 2010 zavedena ještě další možnost spočívající v tom, že u pojištěnce staršího 38 let se považuje podmínka potřebné doby pojištění za splněnou alternativně také tehdy, pokud získal aspoň 10 let pojištění v období posledních 20 let před vznikem invalidity (§ 40 odst. 2 věta druhá zákona o důchodovém pojištění). Jedná se o určité beneficium (dobrodiní), které rozšiřuje okruh pojištěnců, kterým vznikne nárok na invalidní důchod. Přestože jde o opatření, které bylo přijato s účinností od 1. 1. 2010, žalovaná ho při splnění určitých podmínek aplikuje i na pojištěnce, u nichž invalidita vznikla před 1. 1. 2010, pokud v době vzniku invalidity byli starší 38 let. Žalovaná tak spojuje právní účinky zákona č. 306/2008 Sb. se skutečností, která nastala před jeho účinností. Děje se tak ve prospěch adresátů právní normy a nejedná se proto o výklad nepřípustný. Soud souhlasí s žalovanou, že při aplikaci tohoto ustanovení ale v takovém případě nemůže zcela pominout právní úpravu a pojetí invalidity, která zde byla před 1. 1. 2010 a která rozlišovala dva druhy invalidit, s čímž byla spojena i existence dvou samostatných důchodů, tedy i samostatných nároků na částečný invalidní důchod nebo na plný invalidní důchod. Také z přechodných ustanovení zákona č. 306/2008 Sb., lze dovodit, že smyslem přijetí tohoto zákona nebyla úplná diskontinuita s právní úpravou, která zde platila do 31. 12. 2009. Kromě Čl. II bod 1 zákona č. 306/2008, na který v napadeném rozhodnutí odkazovala žalovaná, soud upozorňuje také na bod 8 tohoto ustanovení, v němž je uvedeno, že plný invalidní důchod, na který vznikl nárok před 1. 1. 2010, se ve výši, v jaké náležel ke dni 31. 12. 2009, považuje od 1. 1. 2010 za invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně. Částečný invalidní důchod, na který vznikl nárok před 1. 1. 2010, s výjimkou částečného invalidního důchodu uvedeného v bodě 9, se ve výši, v jaké náležel ke dni 31. prosince 2009, považuje od 1. 1. 2010 za invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně, byl-li důvodem částečné invalidity pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti nejméně o 50 %, a za invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně v ostatních případech. Za den přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně podle věty první se považuje den, od něhož byl přiznán plný invalidní důchod; za den přiznání invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně nebo pro invaliditu prvního stupně podle věty druhé se považuje den, od něhož byl přiznán částečný invalidní důchod. Plátce důchodu je povinen nejpozději do 31. 1. 2010 zaslat poživateli invalidního důchodu uvedenému ve větě první a druhé písemné oznámení o tom, zda mu náleží invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, pro invaliditu druhého stupně nebo pro invaliditu prvního stupně. Ustanovení věty první a s výjimkou změny výše důchodu též ustanovení věty druhé platí, pokud není na základě kontrolní lékařské prohlídky konané po 31. 12. 2009 stanoven jiný stupeň invalidity a vydáno rozhodnutí o invalidním důchodu pro jiný stupeň invalidity.

Soud nesouhlasí s žalobcem, že žalovaná napadené rozhodnutí odůvodnila pouze odkazem na metodický pokyn Ministerstva práce a sociálních věcí. Jakkoliv mohlo být napadené rozhodnutí podrobnější, je z něj dle zdejšího soudu dostatečně seznatelné, že žalovaná postupovala při hodnocení potřebné doby pojištění v souladu s právní úpravou pojetí invalidity před 1. 1. 2010, kdy existovaly dva druhy invalidity, jejichž vznik

se posuzoval samostatně, a odkazovala přitom mimo jiné na přechodná ustanovení k zákonu č. 306/2008 Sb.

Argument *in dubio pro libertate* lze použít až poté, co i po vyčerpání všech výkladových metod, určitý pojem stále zůstává nejasný a pochybný, tj. pokud i poté máme k dispozici (alespoň) dva rovnocenné výkladové výsledky. Soud však rovnocennou alternativu ke shora zaujatému výkladu neshledává. Lze tedy konstatovat, že podmínkou pro to, aby se na žalobce, jehož invalidita vznikla před účinností zákona č. 306/2008 Sb., vztahovala věta druhá § 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění a žalobce měl od 1. 1. 2010 na příslušný invalidní důchod nárok, je, že ke dni vzniku invalidity, která trvala ke dni 31. 12. 2009, splnil podmínku potřebné doby pojištění před vznikem tohoto druhu invalidity.

Aniž by zpochybňoval obtížnost životní situace žalobce, je zdejší soud nucen k jeho námitce, že zdravotní stav mu do značné míry znemožňuje uplatnění na trhu práce, konstatovat, že tato skutečnost nemá žádný vliv na to, že žalobce nezískal potřebnou dobu pojištění pro vznik nároku na částečný invalidní důchod, resp. invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně.

Ze všech výše uvedených důvodů soud neshledal napadené rozhodnutí žalované z hlediska žalobou uplatněných námitek nezákonným, neboť žalovaná postupovala podle právního předpisu, který se na věc vztahuje a aplikovala jej v mezích zákona. Soud proto žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.

Podle § 60 odst. 1 s. ř. s. věta první má účastník, který měl ve věci úspěch, právo na náhradu nákladů řízení. Ve věci byl úspěšný žalovaný správní orgán, ten však náhradu nákladů nepožadoval, soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá na náhradu nákladů řízení právo.

Ustanovenému zástupci náleží odměna v souladu s § 9 odst. 2 ve spojení s § 7 a § 11 odst. 1 písm. b) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) ve znění vyhlášky 486/2012 Sb., ve výši 2 000 Kč (převzetí a příprava zastoupení a účast na jednání před soudem). Výše hotových výdajů byla stanovena podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, taktéž za dva úkony právní služby, ve výši 600 Kč. Zástupci žalobce tedy náleží odměna celkem ve výši 2 600 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Ústí nad Labem do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední

den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Liberci dne 30. ledna 2014

Mgr. Karolína Tylová, LL.M.
samosoudkyně